УДК 378.6:[792.8+793.3](410) https://doi.org10.31652/3041-1017-2024(4)-02

НОВА КОНЦЕПЦІЯ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Олена Верещагіна-Білявська[1], Тетяна Зузяк[1], Анастасія Мала[1]

[1] Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Анотація

На основі аналізу змісту документів Агентства забезпечення якості вищої освіти Великої Британії, а саме Кодексу якості вищої освіти Великої Британії та Положення про контрольні показники галузі «Танець, драма та перформанс», оновлені у березні 2024 року, було визначено основні принципи і підходи до підготовки фахівців-хореографів у закладах вищої освіти Великої Британії. Вивчення іноземного досвіду з метою його використання у практиці української вищої освіти набуває особливої актуальності у зв'язку з новою концепцією хореографічної освіти та корекцією назви спеціальності «Хореографія» на «Перформативні мистецтва» згідно Міжнародної стандартної класифікації освіти ISCED-F 2013.

Підкреслено, що оновлення критеріїв підходу до підготовки фахівців «Танець, драма та перформанс» спричинені незвичайною широтою практики в університетах, консерваторіях і театральних школах усієї Великої Британії. Розроблені практикуючими танцівниками, педагогами та здобувачами освіти, оновлені критерії підходу до підготовки фахівців «Танець, драма та перформанс» відображають як професійні, так і загальні концептуальні аспекти курсів на різних рівнях вищої освіти. Визначено, що оновлений підхід до освіти надає можливість отримати не лише технічні навички танцівника, але й сформувати глибоке розуміння креативної індустрії та її контексту в рамках конкретних культурних, суспільних та історичних періодів. Це надає можливість випускникам реалізуватися не лише у галузі власне виконавської хореографічної творчості, але й в інших сферах, зокрема мистецькому менеджменті.

Також визначено головні принципи у підході до професійної підготовки хореографів: поєднання теорії з практикою; опора на творчість здобувачів; мультидисциплінарність; формування соціально активної поведінки; орієнтація на автономію та інклюзивні практики тощо.Урахування особливостей здобувачів з особливими освітніми потребами набуває актуальності в умовах сучасних українських реалій та потребує окремого вивчення. Охарактеризовано низку особливостей навчального процесу, зокрема використання різноманітних творчих методів, практик, дисциплін та сфер; формування дослідницьких навичок здобувачів.

У результаті визначення основних принципів і підходів до підготовки хореографів, задекларованих у Положенні про контрольні показники галузі «Танець, драма та перформанс», зроблено висновок, що вони демонструють динамічний і суперечливий характер культурних практик у хореографічній освіті, підкреслюючи принципи адаптивності та інновацій. Вивчення практичного досвіду реалізації концепції Положення про контрольні показники галузі «Танець, драма та перформанс» дозволить виявити його позитивні сторони та адаптувати до умов підготовки фахівців в Україні.

Ключові слова: Хореологія; танець, драма та перформанс; перформативні мистецтва; Агентство забезпечення якості вищої освіти Великої Британії; Кодекс якості вищої освіти Великої Британії; Положення про контрольні показники галузі «Танець, драма та перформанс»; інклюзія.

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

UDC 378.6:[792.8+793.3](410) https://doi.org10.31652/3041-1017-2024(4)-02

A NEW CONCEPT OF DANCE EDUCATION: UK EXPERIENCE

Olena Vereshchahina-Biliavska[1], Tetiana Zuziak[1], Anastasia Mala[1]

[1] Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine

Abstract

Based on the analysis of the content of the documents of The quality Assurance Agency, namely Quality Code and Subject Benchmark Statement Dance, Drama and Performance, updated in March 2024, the main principles and approaches to the training of choreographers in UK higher education institutions were identified. The study of foreign experience for the purpose of its use in the practice of Ukrainian higher education is of particular relevance in connection with the new concept of choreographic education and the correction of the name of the speciality 'Choreography' to 'Performing Arts' according to the International Standard Classification of Education ISCED-F 2013.

It is emphasised that the update of the criteria for the approach to the training of specialists in Dance, Drama and Performance is due to the unusual breadth of practice in universities, conservatories and theatre schools throughout the UK. Developed by practicing dancers, educators and students, the updated criteria for the approach to the training of Dance, Drama and Performance specialists reflect both professional and general and conceptual aspects of courses at different levels of higher education.

It is determined that the updated approach to education provides an opportunity to acquire not only technical skills of a dancer, but also to form a deep understanding of the creative industry and its context within specific cultural, social and historical periods. This enables graduates to realise their potential not only in the field of performing choreographic creativity, but also in other areas, including artistic management.

The main principles in the approach to the professional training of choreographers are defined: a combination of theory and practice; reliance on the creativity of applicants; multidisciplinarity; formation of socially active behaviour; focus on autonomy and inclusive practices. Taking into account the peculiarities of applicants with special educational needs is becoming relevant in the context of modern Ukrainian realities and requires a separate study. The article describes a number of features of the educational process, including the use of various creative methods, practices, disciplines and areas; formation of research skills of students.

As a result of identifying the main principles and approaches to the training of choreographers declared in the Subject Benchmark Dance, Drama and Performance, it is concluded that they demonstrate the dynamic and contradictory nature of cultural practices in dance education, emphasising the principles of adaptability and innovation. The study of the practical experience of implementing Subject Benchmark Dance, Drama and Performance concept will allow to identify its positive aspects and adapt it to the conditions of training specialists in Ukraine.

Keywords: Choreology; dance, drama and performance; performing arts; The quality Assurance Agency; Subject Benchmark Statement Dance, Drama and Performance; Quality Code; inclusion.

Постановка наукової проблеми. У часі активних і постійних змін у галузі вищої освіти, що відбуваються впродовж останнього десятиріччя і зумовлені необхідністю адаптації підготовки сучасних фахівців до загальних європейських вимог, важливим є вивчення освітнього досвіду інших держав.

З серпня 2023 року, після оприлюднення Проекту нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів віщої та фахової передвищої освіти, в освітньому середовищі точаться гострі дискусії щодо ліквідації спеціальності 024 Хореографія та появи спеціальності В6 Перформативні мистецтва (0215 Music and performing arts згідно Коду і найменуванню відповідної деталізованої галузі Міжнародної стандартної класифікації освіти

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

ISCED-F 2013). З 1 листопада 2024 року постанова Кабінету міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» вступила в дію. Заміна звичної для науково-педагогічної спільноти спеціальності «Хореографія» на «Перформативні мистецтва» все ж відбулася. Сприйняття цього факту у професійному середовищі є дискусійним, що засвідчує й актуалізує необхідність всебічного вивчення підходу до підготовки танцівників та хореографів в інших європейських спільнотах саме у контексті її реалізації у галузі «Перформативні мистецтва».

У березні 2024 року Британський експертний орган з якості для вищої освіти – Агентство забезпечення якості вищої освіти Великої Британії (The quality Assurance Agency, далі – QAA) – затвердив академічні стандарти для випускників у кількох предметних областях, зокрема й в галузі «Танець, драма та перформанс» (Dance, Drama and Performance, далі – DD&P), в яких вказано вимоги до знань та умінь випускників програм у цій галузі. Аналіз змісту академічних стандартів QAA дозволить усвідомити специфіку британського освітнього процесу підготовки фахівців галузі DD&P, зокрема й хореографів, та віднайти можливості використання британського досвіду в українських навчальних закладах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Досвід європейських країн у галузі хореографічної освіти в українській хореології знаходиться на початковому етапів свого наукового вивчення. Найбільше представлені дослідження надбань хореографічної освіти у Польщі, зокрема у низці праць Т. Повалій, яка різнобічно розглядає специфіку танцювальної підготовки дітей і молоді у дошкільних, позашкільних, середніх спеціальних хореографічних, вищих навчальних закладах та відмічає можливості використання досвіду Польщі у процесі хореографічної підготовки в Україні [4 – 7]. Підготовку хореографів у закладах вищої освіти сучасної Німеччини аналізує І. Ткаченко [10]. І Т. Повалій, і І. Ткаченко пропонують інноваційні моделі хореографічної підготовки, які можуть бути використані у вітчизняних ЗВО.

Поміж нечисленних робіт із дослідження досвіду хореографічної освіти у Великій Британії можна відмітити праці Д. Бідюка, який порівнює британський та український підходи до хореографічної підготовки [1;2]. Дослідник формулює рекомендації з впровадження британських здобутків у вітчизняну практику, проте звертає увагу на необхідність урахування власних українських національних традицій та ментальності, а також надбань власної хореографічної школи.

Дослідник слушно констатує, що «на тлі інтеграції України до європейського освітнього простору вивчення пріоритетних стратегій провідних європейських країн щодо професійної підготовки хореографів інтенсифікує реформаційні процеси та сприяє досягненню прогресивних результатів у забезпеченні якості хореографічної освіти» [1, с. 9]. Ця теза актуалізувалося з часу дискусій та затвердження у листопаді 2024 року змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти.

Т. Луговенко, відштовхуючись від тези, що «ліквідація спеціальності «Хореографія» та об'єднання її зі «Сценічним мистецтвом» у новій спеціальності «Перформативне мистецтво», викликає низку питань», вказує на необхідність «дослідити такі поняття, як «перформанс» та «перформативне мистецтво» [3, с. 88], що вона й здійснює у статті «Перформативне мистецтво та народно-сценічна хореографія: реальність чи невдалий експеримент?» [3].

Мета статті. – спираючись на низку документів QAA, зокрема Кодекс якості вищої освіти Великобританії (Quality Code) та Положення про контрольні показники QAA області «Танець, драма та перформанс» (Subject Benchmark Statement Dance, Drama and Performance, далі – Subject Benchmark DD&P), визначити основні принципи і підходи до підготовки фахівців-хореографів у закладах вищої освіти Великої Британії.

Виклад основного матеріалу. QAA здійснює свою діяльність на основі Кодексу якості вищої освіти Великобританії (Quality Code), який формулює принципи вищої освіти Великобританії щодо забезпечення академічних стандартів та підвищення якості освіти [11]. У червні 2024 року Quality Code було оновлено з урахуванням змін в регулятивних структурах вищої освіти у Великій Британії. Концепцію підготовки фахівців спеціальності DD&P сформулював голова консультативної групи, що працювала над оновленням критеріїв підготовки фахівців

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

спеціальності DD&P, заступник проректора Честерського університету Пол Джонсон, який резюмує, що нові критерії покликані забезпечити вихідні положення та дозволяють закладам освіти сформувати передову практику, що охоплює чотири наскрізні теми: рівність; різноманітність та інклюзивність; стійкість; освіта у галузі підприємництва і менеджменту [12]. П. Джонсон вказує на те, що нові критерії підходу до підготовки фахівців DD&P спричинені незвичайною широтою практики в університетах, консерваторіях і театральних школах усієї Великої Британії. Нові критерії, розроблені практикуючими танцівниками, педагогами та здобувачами освіти, відображають як професійні, так і більш загальні та концептуальні аспекти курсів на різних рівнях вищої освіти. Звичайно, що відповідальність за академічні стандарти покладено на заклад вищої освіти, який надає освітню кваліфікацію. Усі вказані контрольні показники, тобто критерії, у Великій Британії не є галузевими стандартами, але вони слугують еталоном у формуванні освітніми закладами власних програм. Тобто, для закладів вищої освіти вони слугують інструментом удосконалення при розробці, затвердженні, моніторингу та перегляді власних освітніх програм.

Оновлений підхід до освіти надає можливість отримати не лише технічні навички танцівника, але й формує глибоке розуміння креативної індустрії та її контексту в рамках конкретних культурних, суспільних та історичних періодів. Отже, випускники програм з підготовки DD&P можуть реалізуватися не лише у галузі власне хореографічної творчості, але й в інших сферах зайнятості, що підвищує цінність отриманих ними навичок. Quality Code дозволяє постачальникам освітніх послуг бачити, чого від них очікують і чого вони можуть очікувати один від одного, незалежно від нормативної бази, в якій вони працюють. Він інформує громадськість, захищає інтереси студентів і відстоює світову репутацію Великої Британії у сфері надання високоякісної освіти [11].

У характеристиці предметних орієнтирів підготовки фахівців галузі DD&P у Subject Benchmark наголошено, що це творча сфера навчання, яка розвиває навички, критичне мислення та уяву [12]. Тож і підхід до підготовки має бути творчим, з використання різноманітних форм співпраці з творчими колективами. Підготовка фахівців повинна здійснюватися у поєднанні теорії та практики. Опора на принципи творчого підходу та поєднання теорії і практики доповнюється мультидисциплінарним підходом, що передбачає використання знань з мистецтва, різноманітних гуманітарних наук та педагогіки.

Важливим у підході до підготовки фахівців, окресленим у Subject Benchmark DD&P, є урахування при розробці ступенів освіти поточних та передбачуваних потреб у працевлаштуванні. Випускники освітніх програм галузі DD&P, що спеціалізуються у хореографії, можуть працювати артистами у танцювальних колективах, балетмейстерами, педагогами-репетиторами, менеджерами творчих колективів та ін. Тому наголошено на введенні у навчальні програми широкого спектру предметів, включаючи акторську майстерність, хореографію, музичний театр, танцювальний театр, сценографію, театральний дизайн, дизайн костюмів та постановку вистав. Спеціалістів галузі DD&P навчають з використання різноманітних методів, творчих практик, які охоплюють техніку та технічну підготовку, критичні дослідження, використання технологій у перформансі та способи групової та індивідуальної роботи.

Отже, головний орієнтир навчання – спрямованість на отримання випускником широкого кола практичних навичок і готовність до роботи, для здійснення якої необхідними є збалансованість критичного та концептуального мислення. У Subject Benchmark DD&P також марковано формування у майбутніх фахівців соціально активної поведінки.

Окремої уваги заслуговує задекларована у документі орієнтація на автономію та інклюзивні практики залучення студентів до спільного створення навчального плану, що вказує на сприймання здобувача як особи, залученої до співтворчості у реалізації та оптимізації навчального процесу. Subject Benchmark DD&P закликає до інновацій та культурних змін, при яких саме студенти повинні вносити пропозиції з урахуванням сучасного контексту, і навіть «протистояти та кидати виклик діяльності та практикам сучасних творчих індустрій» [12].

Ще один новий та актуальний орієнтир підготовки фахівців, задекларований у Subject Benchmark DD&P – доступність та урахування запитів здобувачів з особливими освітніми потребами. В умовах сучасних українських реалій такий підхід потребує окремого вивчення, адже російсько-українська війна внесла свої

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

драматичні корективи у фізичний стан здобувачів освіти.

Subject Benchmark подає визначення DD&P як галузі, яка охоплює широкий спектр дисциплін, усталених і нових форм та практик у сучасному контексті, що мають відношення до індустрії творчості. Освітній процес поєднує практику і теорію виконавства, усталені й нові методології та спирається на традиційні та експериментальні форми проведення занять, репетиції, концертні виступи та фасилітаційні практики.

Показники підготовки фахівців передбачають, що дисципліни DD&P варто вивчати не лише у формі групових, але й індивідуальних занять. Такий диференційований підхід є перспективним і може бути використаним у практиці українських ЗВО.

У критеріях Subject Benchmark DD&P зазначено, що освітні програми можуть бути зосереджені виключно на розвитку практичних навичок здобувачів, їх підготовку до діяльності в якості танцівників, а можуть бути й ширшими та забезпечувати не лише підготовку артистів, але й розширити поле їх можливого майбутнього працевлаштування. У такому випадку варто залучати дисципліни з вивчення інших мистецтв, гуманітарних наук, бізнесу й менеджменту. Таким чином здобувачам освіти надається можливість отримати глибоке розуміння функціонування мистецької індустрії у межах конкретних культур.

Показники Subject Benchmark DD&P вказують на необхідність урахування соціокультурних, екологічних, політичних та технологічних змін, що повинно розвивати інформовану особистість, що усвідомлює перспективи у мінливому світі.

Вказані концептуальні підходи до підготовки фахівця галузі DD&P доповненні у Subject Benchmark низкою конкретних характеристик освітнього процесу. Першочергово вказано, що у процесі навчання мають бути задіяні різноманітні творчі методи, практики, дисципліни та сфери. Окремо виділено практичну роботу з виконання, створення, постановки та презентації танцювальної композиції. Тому важливими постають технічні сторони ремесла.

Subject Benchmark DD&P бачить необхідною підготовку фахівців у галузі дослідницької роботи, формування знань та навичок здійснювати аналітичні, рефлексивні, теоретичні, історичні, текстологічні чи контекстуальні дослідження у межах своєї спеціальності. Саме для цього і потрібний міждисциплінарний підхід. Уміння використовувати та інтегрувати різні технологій у творчий процес дозволить випускникам працевлаштуватися не лише власне у креативних індустріях, але й за їх межами, органічно самореалізуватися у різноманітних соціальних, громадських та освітніїх контекстах.

Однією з характеристик підготовки хореографів Subject Benchmark DD&P вважає багатопрофільність, при якій здобувачі розвиваються у митців, творців і продюсерів. Передумовою тут постає навчання через співпрацю та партнерство, залучення майбутніх фахівців до багатовимірних творчих практик. Випускник DD&P повинен уміти працювати у колективі та в якості соліста.

Підготовка фахівців DD&P базується на досвіді, ефективність якого залежить від побудови інклюзивного навчання спільноти. Отже, окремі навчальні програми та модулі можуть стосуватися ширших культурних програм, реагувати на тенденції фасилітації, керівництва та навчання, використовувати низку інклюзивних педагогічних підходів. Гаслом цієї характеристики може слугувати вислів «Навчання, орієнтоване на студента та під керівництвом студента».

Профіль навчання і викладання, згідно Subject Benchmark DD&P, повинен забезпечувати взаємодію з різних точок зору культури, історії, місця та ідентичності. Здобувачі повинні мати навички дослідження історії, інтерпретації текстів культури, якими, зокрема, є й хореографічні постановки.

У показниках Subject Benchmark DD&P неодноразово акцентується увага на необхідності розвитку критичного мислення, формування здатності аналізувати власну художню практику, критично осмислювати твори мистецтва з позицій їх цілісності та втілених ідей.

Окрему увагу приділено використанню генеративного штучного інтелекту у процесі навчання, визнаючи його вплив на творчі індустрії. Subject Benchmark DD&P вважає штучний інтелект інструментом для створення нових художніх форм, але наголошує на критичному підході при його використанні.

При підготовці фахівців галузі, як задекларовано у Subject Benchmark DD&P, велику увагу варто приділяти створенню інклюзивного освітнього середовища, в якому має бути забезпечено рівні можливості та справедливе оцінювання усіх здобувачів. Тому при складанні освітніх програм та навчальних планів варто пам’ятати про гнучкість та

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

адаптивність, які можуть забезпечити постійний зворотній зв'язок.

Особливості підходу до здобувачів витікають зі специфіки галузі DD&P, яка формує та розвиває фізичний, психологічний, політичний, залежний від контексту та інтерсекційний світи особистості. Тому основними керівними принципами Subject Benchmark DD&P вважає етичне спрямування освіти, при якому застосовується диференційований підхід до кожного здобувача з метою забезпечити їм пристосування до різноманітних форм реальності, розуміння особистої та соціальної ідентичності. Випускник повинен уміти застосувати свої знання у різних умовах, реалізуючи свої індивідуальні прагнення. Повага до психічного здоров'я здобувачів постає одним з головних принципів, адже експериментальне творче навчання може викликати різноманітні емоційні проблеми.

На ступені вищої освіти «бакалавр», зазвичай, відбувається навчання виконавців, тобто танцівників. До випускників поставлено вимоги продемонструвати знання форм, практики, техніки, традицій, локальної та глобальної історії фаху; знання ключових компонентів ефективності та процесів, за допомогою яких ця історія здійснюється; знання критичних і теоретичних поглядів у галузі фаху; знання практиків і практик, і/або теоретиків, а також їх культурних і/або історичних контекстів; розуміння взаємодії між критичним і творчим способами дослідження всередині галузі; розуміння того, як взаємодіяти з текстами, медіа та/або інтерпретувати їх та ін.

Предметні навички всередині галузі DD&P охоплюють не лише виконавські уміння, але навички самоменеджменту, зокрема вміння ставити цілі, керувати процесом, дотримуватись термінів виконання. Випускник повинен проявляти здатність до адаптації, гнучкість і критичне ставлення до себе та інших; оцінювати та керувати ризиками та застосовувати етичні методи роботи; розвивати навички критичної взаємодії, демонструючи здатність діяти та реагувати рефлексивно, творчо та критично; розвивати ідеї та презентувати аргументи відповідними способами; працювати в групі чи команді та мати навички, необхідні для реалізації спільної проєктної роботи; демонструвати здатність керувати творчими, особистими та міжособистісними стосунками у контексті творчої співпраці; демонструвати навички спілкування, презентації та вміти чітко формулювати, передавати ідеї та інформацію в різноманітних формах, відповідно до змісту та контексту; використовувати навички управління інформацією, вміти отримувати інформацію, збирати, узагальнювати та оцінювати її.

Можемо констатувати, що таким чином у Subject Benchmark DD&P сформульовані загальні і фахові компетентності, а також результати навчання. Варто також зазначити, що Subject Benchmark DD&P пропонує чітку диференціацію загального (порогового) рівня знань та умінь здобувача та зразкового рівня, що може спростити процес оцінювання його на випускних іспитах.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У результаті визначення основних принципів і підходів до підготовки хореографів, задекларованих у Subject Benchmark DD&P, можна прийти до висновку, що вони демонструють динамічний і суперечливий характер культурних практик у хореографічній освіті, підкреслюючи принципи адаптивності та інновацій. Комплексні результати мають досягатися різними методами навчання та стратегіями оцінювання. Одним з головних підходів до підготовки фахівців є використання трансформуючого освітнього досвіду, який поєднує розвиток практичних і теоретичних знань, фізичних і цифрових навичок, критичного аналізу та глибокого розуміння соціального, політичного та громадського контексту своєї спеціальності. Таким чином майбутні фахівці зможуть орієнтуватися у постійно мінливому середовищі креативних індустрій, використовуючи інтелектуальні уміння, синтезуючи теоретичні ідеї і набуті практичні навички, необхідні для кар'єри у галузі танцювального мистецтва. Проте Subject Benchmark подає лише теоретичне бачення підготовки фахівців галузі DD&P. Тому перспективи подальших досліджень, на нашу думку, полягають у вивченні практичного досвіду реалізації концепції Subject Benchmark DD&P в університетах, мистецьких академіях, танцювальних та балетних школах Великої Британії та впровадження його позитивних надбань в освітній процес в Україні.

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Список використаних джерел

1. Бідюк Д.Є. (2020). Сучасна хореографічна освіта: британський та український досвід: дис. … канд. пед. наук. за спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ. 316 с.
2. Бідюк, Н. М., Бідюк, Д. Є. (2020). Сучасна хореографічна освіта: британський та український досвід. Педагогічний часопис Волині. № 1(16). С. 7-14.
3. Луговенко Т. (2024). Перформативне мистецтво та народно-сценічна хореографія: реальність чи невдалий експеримент? Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 71. Том 2. 2024. С. 87 – 92
4. Повалій, Т. Л. (2011) Арт-терапевтичні аспекти хореографічної освіти в Польщі. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка. № 8 (18). С. 92–99.
5. Повалій, Т. Л. (2014). Сутність модернізації хореографічної освіти в Польщі та Україні. Актуальні питання мистецької освіти та виховання : збірник наукових праць. Суми : ВВП «Мрія». Вип. 1/2 (3/4). С. 126–135.
6. Повалій, Т. Л. (2015). Інтеркультурний вимір науково-методичного простору вищої хореографічної освіти Польщі. Інтеркультурне виховання дітей та молоді засобами музичного мистецтва : [колективна] монографія. Суми : ВВП «Мрія». Розділ 4.2. С. 133–146.
7. Повалій, Т. Л. (2015). Модернізація хореографічної освіти в Польщі (кінець ХХ – початок ХХІ століття): монографія. Суми: ВВП «Мрія». 220 с.
8. Проект нового переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів віщої та фахової передвищої освіти. URL: https://mon.gov.ua/news/proekt-novogo-pereliku-galuzey-znan-i-spetsialnostey-za-yakimi-zdiysnyuetsya-pidgotovka-zdobuvachiv-vishchoi-ta-fakhovoi-peredvishchoi-osviti
9. Про внесення змін до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-pereliku-haluzei-znan-i-spetsialnostei-za-iakym-a1021
10. Ткаченко, І. О. (2014). Особливості розвитку системи вищої хореографічної освіти в Німеччині. Актуальні питання мистецької освіти та виховання : збірник наукових праць. Суми: ВВП «Мрія». Вип. 1/2 (3/4). С. 88–95.
11. The quality Assurance Agency: назва з екрану. URL: https://www.qaa.ac.uk/the-quality-code
12. Dance, Drama and Performance. Subject Benchmark Statement: назва з екрану URL: https://www.qaa.ac.uk/the-quality-code/subject-benchmark-statements/subject-benchmark-statement-dance-drama-and-performance

References

1. Bidiuk D.Ie. (2020). Suchasna khoreohrafichna osvita: brytanskyi ta ukrainskyi dosvid [Modern dance education: British and Ukrainian experience]: dys. … kand. ped. nauk. za spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity». Kyiv. 316 s.
2. Bidiuk, N. M., Bidiuk, D. Ye. (2020). Suchasna khoreohrafichna osvita: brytanskyi ta ukrainskyi dosvid [Modern Dance Education: British and Ukrainian Experience.]. Pedahohichnyi chasopys Volyni. № 1(16). S. 7-14.
3. Luhovenko T. (2024). Performatyvne mystetstvo ta narodno-stsenichna khoreohrafiia: realnist chy nevdalyi eksperyment? [Performative art and folk-stage choreography: reality or failed experiment?]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp. 71. Tom 2. 2024. S. 87 – 92
4. Povalii, T. L. (2011) Art-terapevtychni aspekty khoreohrafichnoi osvity v Polshchi [Art therapy aspects of dance education in Poland.]. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii : naukovyi zhurnal. Sumy : SumDPU im. A. S. Makarenka. № 8 (18). S. 92–99.
5. Povalii, T. L. (2014) Sutnist modernizatsii khoreohrafichnoi osvity v Polshchi ta Ukraini. [The essence of modernisation of dance education in Poland and Ukraine] Aktualni pytannia mystetskoi osvity ta vykhovannia : zbirnyk naukovykh prats. Sumy : VVP «Mriia». Vyp. 1/2 (3/4). S. 126–135.
6. Povalii, T. L. (2015). Interkulturnyi vymir naukovo-metodychnoho prostoru vyshchoi khoreohrafichnoi osvity Polshchi [The intercultural dimension of the scientific and methodological space of higher dance education in Poland]. Interkulturne vykhovannia ditei ta molodi zasobamy muzychnoho mystetstva: [kolektyvna] monohrafiia. Sumy : VVP «Mriia». Rozdil 4.2. S. 133–146.

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

7. Povalii, T. L. (2015). Modernizatsiia khoreohrafichnoi osvity v Polshchi (kinets XX – pochatok XXI stolittia) [Modernisation of Dance Education in Poland (late XX - early XXI century)]: monohrafiia. Sumy: VVP «Mriia». 220 s.
8. Proekt novoho pereliku haluzei znan i spetsialnostei, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vishchoi ta fakhovoi peredvyshchoi osvity [Draft of a new list of fields of knowledge and specialities in which higher and professional pre-university education is provided]. URL: https://mon.gov.ua/news/proekt-novogo-pereliku-galuzey-znan-i-spetsialnostey-za-yakimi-zdiysnyuetsya-pidgotovka-zdobuvachiv-vishchoi-ta-fakhovoi-peredvishchoi-osviti (data zvernennia 06.12.2024).
9. Pro vnesennia zmin do Pereliku haluzei znan i spetsialnostei, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity [On Amendments to the List of Fields of Knowledge and Specialities in which Higher Education Applicants are Trained]. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-pereliku-haluzei-znan-i-spetsialnostei-za-iakym-a1021 .
10. Tkachenko, I. O. (2014). Osoblyvosti rozvytku systemy vyshchoi khoreohrafichnoi osvity v Nimechchyni [Peculiarities of the development of the system of higher dance education in Germany]. Aktualni pytannia mystetskoi osvity ta vykhovannia : zbirnyk naukovykh prats. Sumy: VVP «Mriia». Vyp. 1/2 (3/4). S. 88–95.
11. The quality Assurance Agency: назва з екрану. URL: https://www.qaa.ac.uk/the-quality-code
12. Dance, Drama and Performance. Subject Benchmark Statement: назва з екрану URL: https://www.qaa.ac.uk/the-quality-code/subject-benchmark-statements/subject-benchmark-statement-dance-drama-and-performance

Про авторів

Олена Верещагіна-Білявська, кандидат мистецтвознавства, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, e-mail: beverlena@gmail.com

Тетяна Зузяк, кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,м. Вінниця, Україна, e-mail: zuzyak@ukr.net

Анастасія Мала, викладач Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна, e-mail: anastasiayurmala@gmail.com

About the Authors

Olena Vereshchahina-Biliavska, PhD in Art History, Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: beverlena@gmail.com

Tetiana Zuziak, PhD in Art History, Doctor of Science in Pedagogics, Professor,Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: zuzyak@ukr.net

Anastasia Mala, Teacher Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: anastasiayurmala@gmail.com

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)